

Risale-i Nur Entstitüsü

Demokrat Anayasa

Arayışları

Masa Çalışması Sonuçları

KATILIMCILAR

- 1- Prof. Dr Ahmet Battal (Oturum Başkanı)
- 2- Ahmet Dursun (Sekreter)
- 3- Prof. Dr. Sacit Adalı
- 4- Nimet Demir
- 5- Yrd. Doç. Dr. Murat Tümay
- 6- Hakan Yalman
- 7- Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Yıldız
- 8- Doç. Dr. Recep Ardoğan
- 9- Kazım Güleçyüz
- 10- Said Mürsel
- 11- Yrd. Doç. Dr. Osman Özkul
- 12- Yrd. Doç. Dr. Ömer Ergün
- 13- Doç. Dr. Ensar Nişancı
- 14- Dr. Cemil Ertem
- 15- Yrd. Doç. Dr. Naim Demirel
- 16- Yrd. Doç. Dr. Aslan Delice
- 17- Doç. Dr. Hüseyin Özcan
- 18- Doç. Dr. Bekir Berat Özipek
- 19- Yusuf Sabri Şimşek
- 20- Engin Kaya

Bu deklarasyon, Risale-i Nur Enstitüsü tarafından tertip edilen Demokrat Anayasa Arayışları konulu toplantıda oturumlar sırasında açıklanan ve genel kabul gören kanaatleri bildirmekte olup toplantı yöneticisi ve sekreteri tarafından toplantı sırasında alınan notlar üzerinde çalışılarak hazırlanmıştır.

Yürürlükteki 1982 Anayasası yaşı itibarıyla yenidir ama özgürlükçü ve demokrat değildir. Bu sebeple Türkiye'nin sadece "yeni" bir anayasaya değil, "demokrat bir anayasa"ya ihtiyacı vardır.

Toplumsal altyapımız ve geleneğimiz, sadece Türkiye için değil, dünyaya örnek olacak bir anayasa hazırlamaya uygundur. Kalb-i millet hükmündeki bu meclis, seçimden önce millete verdiği "yeni anayasa yapma" sözünü tutmalı ve milletin hissiyatına tercüman olacak demokrat bir anayasa yazmalıdır.

Anayasanın metni yanlış anlamalara ve yorumlamalara imkan vermeyen bir dil ve üslup ile kaleme alınmalıdır.

Mevcut anayasanın ruhuna sinmiş olan antidemokrat yapı kısmi değişikliklerle ortadan kaldırılamaz. Türkiye'nin özlediği Demokrat Anayasa, ancak devleti ve ideolojileri kutsayan bir anayasadan vazgeçmekle yazılabilir.

Gücü elinde olanın kuralları koyduğu bir anayasaya değil, kuvvetin yanında ve hukuk devleti çerçevesinde mecliste olduğu bir anayasaya ihtiyaç vardır.

Anayasanın 'Başlangıç Kısmı'nda ideoloji değil; anayasanın temel değer yargıları ile felsefesi yer almalıdır. Bu felsefe herhangi bir fikir akımını topluma tek doğru ya da mutlak doğru olarak dayatan ideolojik anlayışa asla sahip olmamalı, tarafsız ve özgürlükçü bir devlet felsefesine yer vermelidir.

Toplumun kültürel değerlerini zorla dönüştürmeye çalışan darbeci-devrimci anayasa anlayışı terkedilmeli, onun yerine kültürel değerlere yaslanan ve kültürel değerleri güçlendirip besleyen "kültür odaklı" bir anayasa yapılmalıdır.

Halkın kültürünün önemli bir değeri olan inançlara ve kutsal kavramlara anayasada yer verilmesi, anayasanın halk tarafından samimi biçimde ve tam olarak sahiplenilmesine yardımcı olacaktır.

Anayasa insan haklarını ve bunun temeli olan insan onurunu esas almalı; insan hak ve hürriyetlerine, sevgiye, saygıya, birlikte yaşama iradesine atf yapmalıdır. Herkes kendisini anayasanın kurup koruduğu toplum içinde birinci sınıf vatandaş olarak görebilmelidir.

Anayasa insan haklarını; başkalarının haklarını ihlal etmemek ve dolaşısıyla "kul hakkına riayet etmek" olarak tanımlamalıdır.

Türkiye Batı'nın; kuvvet, menfaat, çatışma gibi prensipleri üzerine kurulmuş sefih medeniyet yükünü üzerinden atmalı, hak ve adalet esaslı bir anayasa yapılmalıdır.

Devlet ceberut bir patron değil halkın hizmetkarıdır. Yeni anayasa devleti halkın hizmetine verecek şekilde tasarlanmalıdır.

İnançlar üzerinde baskı aracı haline getirilen katı laiklik yerine, Bediüzzaman Said Nursi'nin de işaret ettiği; dinde samimiyete ve ihlusa kapı açan din ve vicdan hürriyeti esasına dayanan bir laiklik tanımına ihtiyaç vardır.

Devlet; temel hak ve özgürlükleri korumalı, güvence altına almalı, çoğulculuğa saygı göstermelidir.

Demokrat Anayasa, ulus devlet yerine hukuk devleti esası üzerine şekil-

lendirilmelidir. Yeni Anayasa “başkalarını yutmakla beslenen” menfi milliyetçilik anlayışına prim vermemelidir.

Vatandaş olmak bir şarta bağlı olmamalı, aksine herkesin kendisini birinci sınıf vatandaş olarak göreceği ve yabancıların da vatandaşı olmak için istekli olacağı bir toplum ve devlet modeli kurulmalıdır. Bediüzzaman’ın medresetüzzehra teklifi bu anlayışın önünü açacak bir medeniyet projesidir.

Anayasa’da, Türkçe’nin birinci resmi dil olması dışında herhangi bir dile üstünlük tanınmamalı, herhangi bir ırka mensup olmanın üstünlük sebebi sayılmayacağı vurgulanmalıdır.

Hukuku ve hakkı bölünmez bir bütün olarak ortaya koyan ve ‘hak hak-tır, küçüğüne büyüğüne bakılmaz’ prensibini yansıtan adalet-i mahza kavramı; demokrat anayasanın ruhunu oluşturmalıdır. Anayasa kişi hak ve özgürlüklerini hiçbir şey için feda etmemeli, devletin bekası ve devamı gibi devleti önceleyen yaklaşımlar terk edilmelidir.

Ölümlerin dirilere hükmetmesi manasına gelen değişmez hükümler özgürlükçü ve gelişimci bir anayasanın ruhuna aykırıdır; anayasada yer almamalıdır.

Milletin acil ihtiyacı; yönetim modelinin değişmesi değil, eşit vatandaşlık tanımına dayalı ve ideolojiden arındırılmış yeni bir anayasadır.

Sınırların her geçen gün daha da anlamsızlaşacağı geleceğin dünyasında coğrafyaya yeni sınırlar koyan federasyon ve özerklik gibi aslında çözümsüzlüğü tetikleyen çözümler yerine hürriyetleri ve yönetime katılmayı geliştiren yönetim modelleri tercih edilmelidir.

Coğrafyanın bölünmesine yol açan “siyasi yerinden yönetim”den uzak durulmalı ancak demokrasinin önünü açan “idari yerinden yönetim” geliştirilmelidir.

Devlet etkin biçimde denetlenmeli ve sorumlulardan hesap sorulan bir sistem kurulmalıdır.

Yönetimde istikrar ilkesi ile temsilde adalet ilkesinin bir arada gözetildiği bir seçim sistemi kurulmalıdır.

Özel mülkiyet ile teşebbüs ve sözleşme hürriyeti ve rekabetçi piyasa ekonomisi asıldır. Ancak adalet hedefine uygun sosyal devlet uygulamaları devletin denetimsizliğine ve hantallığına bahane yapılmamalı, devlet bireylere onurlu bir hayat sürdürmelerini sağlayacak ölçüde sosyal ve mali destek sağlamalıdır.

Sosyal adalete vesile olan sosyal devlet uygulamaları gönüllü örgütler ve bilhassa vakıf müessesesi eliyle sürdürülmelidir. Anayasa bilhassa bu konuda “dünyaya örnek bir anayasa” olmalıdır.

Mahkumların sadece hapsedildiği değil gerçekten ıslah edilebildiği bir ceza adaleti sistemi kurulmalıdır.

İnsanların devlete ve başka insanlara karşı hürriyeti Allah’a karşı kulluklarına mani olmamalıdır.

Hürriyetin gerçek sınırı kişilerin ne kendisine ne de başkasına zarar vermemesidir. İnsanın nefsinden korunması için tedbir alınmalıdır.

Anayasa insana güvenmeli, “her geleni Hızır bil, her geceyi kadir bil” anlayışındaki gibi bir iyi niyet esasını benimsemelidir.